

Op 25 november ging het over kogelgesteenten, orbiculieten, oölieten, sferolieten en pseudosferolieten. Alles met bolvormingen. Trigger hiervoor was een set gesteentes die Jaap van de onlangs overleden Wim Vlasveld had gekregen.

We begonnen met een bijzonder gesteente van het Griekse eiland Kos. Dit is een gelaagde ignimbriet waarbij een deel van de lagen uit zwarte obsidiaan bestaat, de andere lagen worden gevormd door grijsrose verkitte as. In de obsidiaanlagen zitten heel veel sferolieten.

Ignimbriet met sferolieten
Kos Griekenland '87
Collectie: J.Dreef

Van Warstein in het Sauerland een tweetal brokken ijzerhoudend gesteente, allebei oölitisch met van de eerste een zwerfsteenpendant en de tweede leek sprekend op een oceaanjaspis uit Mexico.

Een aantal stukken rogensteen uit de onder-bontzandsteen van Beienrode am Dorm. Eén stuk vertoonde eivormige structuren waarbij de oölieten ingesloten waren in een stromatoliet.

De oölieten in de rogensteen zijn vrij groot, 3 à 4 mm. Jaap toonde een recente oöliet, ontstaan in de delta van een klein waterstroompje bij Pelm in de Eifel met even grote oölieten.

Uit Zuid-Noorwegen stammen de kogelnorieten die Jaap liet zien.

Het zelfde gesteente komt voor in het Kalmarland in Zweden.

Het is een ultramafisch gesteente verwant aan gabbro.

Uit Noord-Carolina USA stamt een kogelnoriet, waarbij de zwarte kogels zijn ingebed in een witte matrix.

Kogelnoriet
Vindplaats: Askim, Østfold, Noorwegen
Collectie: J.Dreef

Orbiculieten konden worden getoond van Corsica en Finland. Uit Virvik in Finland heeft Louis een stuk moedergesteente met wel 7 cm grote kogels. Verder zagen we enkele prachtige rhyolieten met lythofysen, één uit de Esterel in Frankrijk, en één uit Madagaskar. Uit het zuidelijk grind stamt een kogelrhyoliet afkomstig van het Mohrbachtal in Duitsland.

Een verweerde kogelrhyoliet
Vindplaats Arcen
Collectie: Louis Verhaard
(De witte vierkantjes zijn 1 cm²)

Dan is er de groep **sferolietporfieren en pseudosferolietporfieren**.

In het zuidelijk grind komen ze talrijk voor en stammen uit het stroomgebied van de Nahe. In het noordelijk grind stammen ze onder andere uit Ragunda, maar talrijk zijn ze niet.

Jaap toonde een Ragundapseudosferoliet porfier afkomstig van de Goudsberg in Lunteren.

In het oostelijk grind komen ze uit het Thüringerwoud, ze zijn vrij makkelijk te vinden.

Een fraai type draagt de naam perlaugenporfier. Rob bezit een nog weer ander heel fraai type die hij in 45 jaar zoeken pas eenmaal vond.. Hieronder afgebeeld: Gevonden in Wilsum, Duitsland.

Wat verder nog werd getoond:

- Een geslepen stuk viborgiet, een stuk uit een steenhouwerij, afkomstig uit Rusland uit het grensgebied met Zuid-Finland
- Een Erbsenstein afkomstig uit de omgeving van Hamburg.
- Sferolitische rhyoliet van Hot Water Beach in Nieuw Zeeland
- Oölitisch mangaanerts uit de diepzee
- Een sferolietporfier uit Grevsenås ten noorden van Oslo

- Een Alsarp-diabaas, gevonden in Neuenkirchen Duitsland, afkomstig uit het Kalmarland Zweden.
- Een gotlander oöliet gevonden in Neuenkirchen Duitsland
- Een kogelhelleflint van Rysån, Zweden; gevonden in Neuenkirchen Duitsland
- verkiezelde oölieten uit zowel het oostelijk als het zuidelijkgrind.

Literatuur:

- Het Keienboek, 6-druk door P. van der Lijn
- www.kristallin.de

J.D.